

פניני הפרשה

לך-לך

עלון מס'

1059

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

סור מרע ועשה טוב

ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך וגו' – צריך להבין, אם עיקר המטרה שיגיע לארץ המובטחת, למה הדגיש את היציאה מארצו ומבית אביו, ולא נאמר לו מיד "בא אל הארץ אשר הראך", כמו שאמר ה' אל משה "בא אל פרעה"?

אלא, התורה מלמדת ומדריכה אותנו שכדי לזכות בקנין רוחני נצחי, קודם כל יש לפעול ב"סור מרע", ורק כך משיגים "עשה טוב". לכן הדבר הראשון "לך לך מארצך" וגו'. האור החיים הקדוש שואל שלכאורה הסדר היה צריך להיות הפוך – "אחר שאמר מארצך, אין מקום לומר ממולדתך, כי בצאתו מארצו הנה הוא יוצא גם ממולדתו"? אלא סדר הכתוב לפי קושי הפרידה – "מארצך", מהשפעת ארצך, אחר כך "ממולדתך", מהשפעת המשפחה הקרובה, אחר כך הקושי הגדול ביותר "מבית אביך" מכל המדות שקנה מבית אביו.

*

אל הגאון רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל בא אחד מהתלמידים, ותינה בפניו את צערו על כך שלימוד המוסר קשה עליו, ומכניסו לעצבות ולחץ. "האם אוכל לוותר על סדר המוסר בישיבה" שאל התלמיד. נענה רבי יחזקאל ואמר, אמשול לך משל מהחיים: אדם היה חפץ לעבור דירה למקום גדול ומרווח. לאחר חיפושים רבים מצא דירה גדולה ונאה כאוות נפשו במחיר סביר, והיה שמח בה שמחה גדולה. אך לאחר שעבר לגור בה, התברר כי אין דירה זו מציאה מיוחדת. השכן שמעליו היה עובד בלילות, וכבר בלילה הראשון דפק והרעיש ולא הניחו לישון. הדבר נמשך מספר לילות, ולא ידע האיש מה לעשות. יעצוהו השכנים, אם תצעק עליו או שתתעלם, לא יעזור כלום. הברירה היחידה העומדת בפניך היא לעשות בידוד, כדי לצמצם את הבעיה. כך יצר הרע, לא שייך להתעלם ממנו ולברוח מהמציאות, הוא קיים בפועל, מוזיק ומפריע. אלא מה, צריך להשתמש בפעולות עקיפות כדי להישמר ממנו. הבידוד הגדול ביותר מהיצר הרע, הוא לשנן דברי מוסר, וזו דרך עקיפה להינצל ממנו.

דרכי הפרד"ס <small>אמנים בפניו תורה</small>	עצה טובה
<p>הבחנה בפיוסוק הטעמים</p> <p>טעמי המקרא הם כלי מרכזי בהבנת פשט הפסוק. חשיבותם של הטעמים אינה מצטמצמת לנעימות קריאת התורה, יש להם גם תועלת רבה להבנת המקרא (כפי שהשתמשו בהם כל מפרשי המקרא), עד שרבי אברהם אבן עזרא הזהיר בספר "מאזנים" (דף ד' ע"ב): "כל פירוש שאיננו על דעת הטעמים, לא תאבה לו ולא תשמע אליו". כל אנן טעם, ימצא שחכמה נפלאה טמונה בטעמים, ופעמים רבות הם פותרים דברים מוקשים. דוגמא מבריקה לחכמת פיוסוק הטעמים, ניתן למצוא בהגדת "ה' נסי" על המלים "ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה".</p>	<p>אם אתה מנסה להיזכר באיזה ביטוי או מלה ואינך מצליח לחלצה מהזכרון, נסה לתאר את המשמעות של אותה מלה, וספק למוח פרטים וחושבים הקשורים לאותה מלה, הקשר היסטורי, אות ראשונה וכיוצא. לפעמים פשוט כדאי להרפות ולנסות להיזכר במועד אחר.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוניד סעדון זצ"ל

"בימים אלו אשר כבוד התורה מוטל ארצה וכבוד החכמים והתורה אזלא ומדלדלא, כל מי שמקבל על עצמו ללמוד תורה, נקרא לומד תורה לשמה, כי לפני כשהיו גדולי ועשירי העם תמיד בוחרים להם לחתן איש תלמיד חכם ופוסקים להם נדוניא וכסף רב, גם הספקה בשביל מזונות כמה שנים, היה אפשר לתלות שמי שעוסק בתורה הוא שלא לשמה רק כדי להשיג מטרות אלו, אבל בזמן הזה אלה בני הנעורים שמקבלים עליהם ללמוד בישיבה ומניחים חיי העוה"ז, מניחים ללמוד בשאר בתי ספר להשיג תעודת רופא תעודת עורך דין ומהנדס וכיוצא, ואז היו יכולים לחיות חיי עושר ולנסוע במרכבות מפוארות ומטוסים חדישים ומכירים את גורלם הנכון לפנייהם אם יעזבו התורה, ועם כל זה הם מקבלים על עצמם לחיות חיי צער ובוחרים בתורה, הם ממש בכלל לומדי תורה לשמה".

(מגיד חדשות" ח"ט עמ' קמ"ה)

למען ייטב לי בעבורך (י"ב י"ג)

פירש רש"י: "יתנו לי מתנות". והתמיהה פשוטה, וכי אברהם אבינו חיפש להרויח מתנות? ואפשר שהעדיף אברהם שעושרו יבוא בדרך טבעית ולא בצורה נסית (כמו שקרה אצל יצחק בנו שמצא מאה שערים), מפני שאז יאמרו העולם שממשיך כח הפסלים שקיבל מאביו. (הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדיו (י"ג ו')

אפשר בס"ד על דרך הדרש ליישב את הכפילות בפסוק (ולא נשא אתם הארץ לשבת יחדיו וגו' ולא יכלו לשבת יחדיו), שאברהם היה איש האמת ולוט ההפך מזה. ואפשר ללמוד על כך מזה שלא מיהה ברועיו שהיו מרעין בהמותיו בשדות זרים. ולעיל בחידושיי (פרשת בראשית על הפסוק בראשית ברא אלהים) הבאתי משם המדרש שבשעה שרצה הקב"ה לברוא את העולם נועץ כביכול במדת האמת וכו' עד שזרק את האמת לארץ וברא את העולם. עש"ב. ולפי זה אפשר לפרש ולא נשא אתם – רצונו לומר האמת, שהיא נמצאת בארץ, שלא יכלה לשאת את השקר והגזל שעשו רועיו של לוט. ולכן כתיב אתם חסר וא"ו. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

וימל את בשר ערלתם בעצם היום הזה (י"ז כ"ג)

כתב רש"י: ביום ולא בלילה, לא נתיירא לא מן הגוים ולא מן הליצנים, ושלא יהיו אויביו ובני דורו אומרים אילו ראינוהו לא הנחנוהו למול ולקיים מצותו של מקום. עכ"ל. ואפשר לומר שזה הטעם שעושים ברית מילה ביום דוקא ולא בלילה, לפי שאברהם אבינו אבי הנימולים שנימול בגיל המבוגר ביותר, הקפיד למול עצמו דוקא בעצם היום. וזאת מלבד הטעם הפשוט של גזירת הכתוב שנאמר "זביום השמיני ימול בשר ערלתו", וכמבואר במגילה (כ' ע"א). (חן בשפתותיך, כת"י).

נקודת חן / עובדיה חן**אמת נובעת מענוה**

שבהם קבעו הלכה כמותם? ויישב שכוונת חז"ל, שמפני היותם אנשי אמת נוחים ועלובים וענוותנים, זיכו אותם מן השמים לכוון תמיד לאמת. (הגאון רבי משה לוי זצ"ל הסביר כי הקשר ההדוק בין ענוה לאמת אינו רק סגולי אלא גם תוצאה הגיונית. שכן בעל ענוה, בקלות יכול לחזור בו מדבריו).

ונאים הדברים למי שאמרם, שכן מרן החיד"א בספרו "שם הגדולים" (ח"ב ערך בית יוסף), מביא ששלשה חכמים גדולים היו בדורו של הבית יוסף שנקראו בשם "יוסף", וכל אחד משלושתם ראוי היה לחבר חיבור מקיף שיקבץ את כל הדינים ויגלה שרשיהם ויסיק שמעתתא אליבא דהלכתא, להורות הלכה לכל עם ישראל, דוגמת חיבור ה"בית יוסף". והם: הגאון רבי יוסף קארו זצ"ל, הגאון רבי יוסף טאיטאצק זצ"ל, והגאון רבי יוסף בן לב זצ"ל. ועל אף גדולתם וקדושתם העצומה של שני גאונים אחרונים אלו, ולמרות שכל אחד מהם גם כן ראוי היה לקרבה אל המלאכה הקדושה הזאת, בכל זאת הסכימו מן השמים שמרן הקדוש רבנו יוסף קארו זצ"ל יזכה לחברו. וזאת מפני ענוותנותו המופלגת, כמו שיראה כל אחד בספריו הקדושים שמשנתו משנת חסידים.

ולא חס ושלום שהשניים האחרים לא היתה בהם ענוה, אלא שלמרן היתה כנראה ענוה יתירה ולכן הוא זכה.

על הפסוק "ויהי דוד לכל דרכיו משכיל וה' עמו" (שמואל א' יח, יד), דרשו חז"ל במסכת סנהדרין (צ"ג ע"ב): "וה' עמו, שהלכה כמותו בכל מקום". והסבירו המפרשים שהלכה כמותו מפני שנהג בתכלית הענוה, ומי שהוא עניו באמת, זוכה להיות מרכבה לשכינה, ומאחר שכן בודאי שיהיה מכוין אל האמת.

על פי זה, מבאר הגאון רבי מרדכי עזראן זצ"ל (מחכמי "פורת יוסף") בספרו "ע"ם מרדכי" (דרוש ו' עמ' כ') את הציווי למלך שינהג בענוה: "לבלתי רום לבבו מאחיו", ועל ידי זה יזכה גם "לבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל", שיכוין אל האמת ולא יטה ממנה ימין ושמאל.

וכבר אמרו חז"ל בעירובין (י"ג ע"ב) על מחלוקת שבין בית שמאי ובית הלל, שאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ומפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותם? מפני שנוחים ועלובים היו, ושונים דבריהם ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימים דברי בית שמאי לדבריהם.

ותמה מרן רבי יוסף קארו זצ"ל בספרו "כללי הגמרא" (על הליכות עולם, דף נ"א ע"א), שאם אין הדין כדברי בית הלל, וכי מפני רוב מדות טובות

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

איככה אוכל

הרובע הגדול.

והנה עוד בטרם התקרב למקום החתונה אשר נערכה בחצר בית בנו רבי משה, קלטה אזנו קול תופים ומחולות, נגינה וכלי-זמר. נרתע לאחוריו, וכיוון את חמורו לשוב אחורנית לביתו. בנו ונכדיו ורבים מאנשי הקהילה אשר ציפו לבואו ויצאו לקראתו, המה ראו כן תמהו, מדוע שב רבנו על עקבותיו. רצו לקראתו באמרם "הלא כל הקהל בחתונה מצפים לבואו!".

"איני מסוגל!" השיב בצער "עשן שריפת בית המקדש מיתמר עדיין לנגד עינינו, בית תפארתנו חרב בעווננו, ואיככה אוכל לשמוח לקול מצהלות?! כיצד תערב לי שמיעת כלי-זמר?!".

רק כאשר אבי החתן, בנו רבי משה, נתן הבטחתו כי לא יישמע עוד קול כלי נגינה בחתונה זו, הואיל לשוב אל מקום החופה.

מששמעו כך בני קהילתו, בני הרובע הקטן (קהילת הדיגת), החליטו פה אחד ותקנו בהסכמתו של רבם הגדול, כי עד בוא הגואל, לא יישמע עוד כלי נגינה אפילו בשמחת חתן וכלה, מלבד תוף. ועד היום הזה, שומרים בני הרובע הקטן על תקנה זו, ובחתונותיהם רק קול התוף הנה נשמע!

משך כל תקופת רבנותו, עמד הגאון הקדוש רבי שאול הכהן זצ"ל בפרץ וביטל מנהגים שאינם ראויים, ומאידך תיקן תקנות רבות לתועלת הציבור, אשר הוקבעו בעיר לחובה כהלכה למשה מסיני.

כאשר ראה למשל, שאנשים מאבדים את ימיהם וממונם במשחק הקלפים, עמד ותיקן לאנשי ג'רבא וסביבותיה שלא לשחק במשחק זה, שכידוע יש בו גם בעיה של כוחות הטומאה. תקנה זו הוקבעה לדורות, ועד היום שומרים עליה. וידוע שעשה חרמות גדולים על העובר על זה, וכמה אנשים שעברו על החרם נענשו קשות, בר מינן. וביום פורים התשט"ז, חמשה אנשים שעברו על תקנה זו, נהרגו במיתה משונה בתאונת דרכים מחרידה. והגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל תלה זאת בכך שעברו על החרם של רבנו.

ענין חסרון בית המקדש והגאולה, בלט מאוד באישיותו של רבנו. כאבו על חורבן הבית וגלות השכינה היו גדולים לאין שיעור. על כל צעד ושעל בחייו היה חסרון הגאולה עומד מול עיניו, והוא הרגיש בו במוחש.

לעת זקנותו, התבשר שנכדו רבי דוד הכהן עומד בשעה טובה להינשא, וחופתו תתקיים ברובע הגדול, מקום מושבם של בניו ונכדיו. בהגיע יום החתונה, נסע רבנו על עגלה הרתומה לחמור, מביתו שברובע הקטן אל

☺ זה לא חנוק! ☺

מספרים על רבי מנדל מפרימשלאן זצ"ל שפעם אחת ערך סעודת הודיה.

"איזה נס ארע לרבי?" שאלו החסידים. הסביר הרבי: "מאן דהוא ביישני היום בפומבי".

"ולשמחה מה זו עושה?" התפלאו המסובים.

ענה הרבי בהתרגשות: "אדם שהבריא מחוליו אינו עורך סעודת הודיה בגלל שהבריא, אלא משום שנתמרקן עוונותיו ביסורים. וכיון שפסקו יסוריו ונרפאה מחלתו – אות היא שתם המירוק. ואם אמרו הכמינו שאדם שנתבזה מתמרקים עוונותיו – וכי לא מן הדין הוא שאערוך אף אני סעודת הודיה?!..."

☺ חנוק חנוק אף... ☺

אילו יהודי היה יודע עד כמה בזיונות ממרקים עוונות, היה מצפה להם...

מתחילים מבראשית עם

"אוצרותינו"

וטועמים עונג שבת אמיתי!!!

הספר 'אוצרותינו' לוקח את הקורא למסע אל אוצרות התורה לאור חידושיהם ולקחייהם של רבותינו הספרדים, שזור בסיפורים ומשלים

ניתן להשיג בישיבת כסא רחמים

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: לעניין שבע ברכות שלא בבית חתנים, הבנתי שדעת כת"ר שליט"א שיוצאי ג'רבא מברכים את כל שבע הברכות. מה הדין לגבי שאר עדות הספרדים?

תשובה: בני מרוקו תונס וג'רבא יכולים לברך לכתחילה את כל הברכות. וליתר שאת ישכור החתן את החדר מבעל הבית בסך 10 ש"ח לאותו יום, דשכירות ליומא ממכר הוא. בשאר העדות המברך לא הפסיד. וכל זה מדובר גם בירושלים. כיון שנתברר שלא היה מנהג זה בירושלים משנים קדמוניות, רק חדשים מקרוב באו לא שערום אבותיהם. [וע"ע מ"ש בזה בשו"ת בית נאמן ח"א (אה"ע סי' ג' אות ל"ו)].

שאלה: אשה שאיבדה כתובתה, ויש בידה את ההעתק שמקובל למוסרו לרבנות חתום בחתימת העדים, האם דין ההעתק כדין כתובה כהלכה?
תשובה: אם לא כתוב עליו העתק, דינו כדין המקור. אפשר גם לכתוב שנית כתובה בטופס רגיל ולהחתים את העדים המקוריים.

שאלה: באיזה ספרי אחרונים כדאי ללמוד על הסדר כדי לדעת דרכי החשיבה הנכונים? והאם יש ענין ללמוד ראשונים (רמב"ן, רשב"א, ריטב"א) על הסדר?
תשובה: בית יוסף, מגן אברהם, פרי חדש, שער המלך, הרש"ש ועוד. אין צריך ללמוד כל הראשונים.

שאלה: האם צריך לדקדק במהר"ם מלובלין ובמהר"ם שיף כמו שמדקדקים במהרש"א?
תשובה: בודאי. כל מלה שלהם שקולה ומדודה. רק במהר"ם שיף לפעמים לשונו קשה וצריכה עיון. ואין לבזבז הרבה זמן על כל דיבור.

שאלה: מתי עדיף ללמוד, האם בתחילת הלילה עד שיתעייף, או לישון מוקדם ולקום בחצות או באשמורת הבוקר. בהליכות עולם (ח"א פ' וישלח ה"א) וכן בשו"ת יביע אומר (ח"ז יו"ד סי' כ' אות ב') דין בזה וכתב "נהרא נהרא ופשטיה". וכן בערוגת הבושם כתב שירגיל עצמו בנערותו לקום וללמוד באשמורת. מהי דעת הרב בזה?
תשובה: דעתי כדברי ערוגת הבושם. ומכל מקום לא יתגרה בשינה לישן בתחלת הלילה עד שירגיש שהתעייף.

שאלה: עד כמה נקרא "עמל" שצריך אדם לעמול על התורה הקדושה?
תשובה: עד שיגיע לדרגת הגר"ע יוסף (שליט"א).

שאלה: רציתי לדעת האם כדאי יותר ללמוד בלי חברותא מפני שזה גורם לפתח את המחשבה, אך מאידך הרבה פעמים המחשבה 'בורחת' לנושאים אחרים שאינם קשורים ללימוד, או ללמוד עם חברותא וזה פותר את הבעיה הנ"ל, אך נגרם כמה פעמים שמדברים באמצע הלימוד?
תשובה: תעשה איך שנוח לך, ואפשר לחלק את הזמן, שעה ראשונה עם עצמך ושעה שניה עם חברותא.

שאלה: האם אפשר להקשות על מפרשים מפסוקים מפורשים?
תשובה: אפשר בתור שאלה וצ"ע.

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל